

Український державний університет залізничного транспорту

Затверджено
на засіданні кафедри економіки та
управління виробничим і
комерційним бізнесом
прот. №1 від 12 вересня 2022 р.

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

II семестр 2022-2023 навчального року

освітній рівень третій (доктор філософії)
галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 051 Економіка

Час та аудиторія проведення занять: Згідно розкладу - <http://rasp.kart.edu.ua/>

Команда викладачів:

Лектор: Токмакова Ірина Василівна

Контакти: +38 (057) 730-10-96, e-mail: tokmakova_iv@kart.edu.ua, it.tokm@ukr.net

Години прийому та консультацій: згідно із розкладом



МЕТОДИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

2 сем. 2022-2023 н.р.

Команда викладачів:

Лектор: Токмакова Ірина Василівна

Контакти: +38 (057) 730-10-96, e-mail: tokmakova_iv@kart.edu.ua, it.tokm@ukr.net

Години прийому та консультацій: згідно із розкладом

В умовах динамізму і невизначеності зовнішнього середовища, що ведуть до зміни рівноважної стійкості соціально-економічних систем і значно ускладнюють процес вибору траєкторії їх розвитку, методи стратегічного управління визнаються в усьому світі найбільш адекватними сучасним умовам процедурами управління, а їх використання є базисом формування обґрунтованих та якісних управлінських рішень, що орієнтовані на забезпечення конкурентоспроможності у довгостроковій перспективі.

Сучасна методологія стратегічного управління використовує для обґрунтування стратегій всю сукупність системного, комплексного, ситуаційного, функціонального, адміністративного і поведінкового підходів і передбачає застосування широкого набору аналітичних методів, інструментів і технологій, що враховують фактор часу та специфіку середовища бізнесу, обумовлену різним рівнем розвитку її складових. Це висуває нові нетрадиційні вимоги до якостей управлінців усіх рівнів, націлює на формування особистості з креативним типом мислення, ініціативою, самостійністю і оригінальністю у прийнятті рішень.

Мета курсу полягає у засвоєнні знань з методики і техніки аналітичних досліджень для обґрунтування стратегічних управлінських рішень та виявлення резервів підвищення ефективності виробництва і забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання різних рівнів економіки. Завданням вивчення дисципліни є: закладення основ знань теоретико-методологічних аспектів та навичок практичного застосування

прийомів і методів формулювання стратегій, розробки стратегічних планів, проєктів і програм; створення системи стратегічного управління та забезпечення її ефективного функціонування у динамічному ринковому середовищі, використовуючи методи стратегічного аналізу; ознайомлення з вітчизняним і зарубіжним досвідом застосування стратегічного аналізу.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності аспірантів:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

Здатність проводити самостійні дослідження на сучасному рівні

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

Здатність аналізувати та прогнозувати мікро- та макроекономічні процеси на основі використання сучасних теоретико-методологічних підходів та інструментарію економічного аналізу

Здатність використовувати сучасні інформаційні технології та економічні методи і моделі для забезпечення ефективного управління економічними системами на макро- і мікрорівнях

Здатність визначати та критично оцінювати ключові тренди соціально-економічного розвитку та застосовувати їх для формування нових моделей економічних систем і процесів

Здатність обирати і творчо застосовувати сучасні методи та інструменти аналізу, оцінювання та прогнозування інвестиційно-інноваційних процесів в економіці

Чому ви маєте обрати цей курс?

У сучасних реаліях нестабільності розвитку економіки вкрай актуальною стає проблема стратегічного управління. Непідготовленість керівників різного рівня до прийняття обґрунтованих, зважених і продуманих стратегічних рішень є одним з головних факторів таких деструктивних процесів, як нестійкість господарських зв'язків, невиконання договірних зобов'язань, взаємні неплатежі, зниження інвестиційної активності, уповільнення темпів інноваційної діяльності й науково-технічного прогресу в народному господарстві, стагнації промислового виробництва.

Вивчення даного курсу орієнтовано на вміння самостійно отримувати знання в області стратегічного аналізу, оволодіння основними методами стратегічного аналізу і основами розробки процедур стратегічного аналізу; вивчення інструментарію стратегічного аналізу макро- і мікрооточення, а також внутрішнього потенціалу; знання інструментів стратегічного аналізу ринкового середовища; самостійне і творче використання знань і отримання практичних навичок в процесі прийняття ефективних управлінських рішень у сфері стратегічного планування, прогнозування та управління.

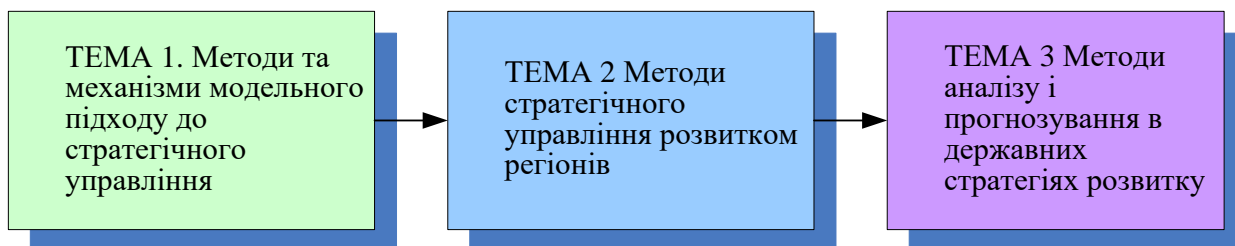
Якщо вас цікавить застосування найефективніших технологій стратегічного управління соціально-економічними системами різних рівнів економіки з метою забезпечення їх конкурентостійкості та сталого розвитку, тоді вам просто обов'язково йти на цей курс!

Від здобувачів очікується: базове розуміння економіки, а також обізнаність в питаннях менеджменту і економічного аналізу.

Викладач і його колеги будуть готові надати будь-яку допомогу з деякими з найбільш

складних аспектів курсу по електронній пошті, на форумі і особисто -у робочий час.

Теми курсу Методи стратегічного управління



Методи стратегічного управління / схема курсу

| | | |
|-----------------|----------------------------|----------------|
| Поміркуй | Лекції | Виконай |
| | Запрошені лектори | |
| | Довідковий матеріал | |
| | Презентації | |
| | Обговорення в аудиторії | |
| | Групові завдання | |
| | Індивідуальні консультації | |
| | Залік | |

Семінарські заняття курсу передбачають виконання завдань і вирішення проблемних практичних ситуацій та презентацію індивідуальних завдань. Виконання завдання супроводжується зануренням у суміжні дисципліни, що доповнюють теми, та формує у студента інформаційну та комунікативну компетентності.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету (<http://kart.edu.ua>), включаючи навчальний план, лекційні матеріали, презентації, завдання та правила оцінювання курсу)

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії. Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку лекційного або практичного заняття.

Лекції та практичні заняття

Список основних лекцій курсу наведений нижче. Пильнуйте за змінами у розкладі.

| Г | ж | д | к | т | Тема лекції | к | д | к | т | Тема практичних, семінарських та лабораторних занять |
|---|---|---|---|---|-------------|---|---|---|---|--|
|---|---|---|---|---|-------------|---|---|---|---|--|

| | | | | |
|--|---|---|---|--|
| | | | | |
| | 2 | Лекц.№1. Методи та механізми модельного підходу до стратегічного управління | 2 | ПР-1 Методи аналізу стану соціально-економічних систем |
| | 2 | Лекц.№2. Методи стратегічного управління розвитком регіонів | 2 | ПР-2 Методи портфельного аналізу |
| | 2 | Лекц.№3. Методи аналізу і прогнозування в державних стратегіях розвитку | 2 | ПР-3 Методи стратегічного планування |
| | | | 2 | ПР-4 Методи розробки ситуаційних умов стратегій |
| | | | 2 | ПР-5 Методи управління реалізацією стратегій |
| | | | 2 | ПР-6 Методи аналізу чинників та передумов розвитку регіонів |
| | | | 2 | ПР-7 Методи ідентифікації місії та цілей розвитку регіонів |
| | | | 2 | ПР-8 Методи оцінки економічного потенціалу розвитку регіонів |
| | | | 2 | ПР-9 Методи прогнозування розвитку регіонів |
| | | | 2 | ПР-10 Методи оцінки ефективності реалізації стратегії розвитку регіонів |
| | | | 2 | ПР-11 Ситуаційний аналіз чинників розвитку |
| | | | 2 | ПР-12 Методи макроекономічного прогнозування |
| | | | 2 | ПР-13 Матричний балансовий метод |
| | | | 2 | ПР-14 Програмно-цільовий метод |
| | | | 2 | ПР-15 Методи оцінки ефективності реалізації державних стратегій розвитку |
| | 2 | Диференційний залік | | |

Правила оцінювання

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) аспіранта, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

| Визначення назви за державною шкалою(оцінка) | Визначення назви за шкалою ECTS | За 100 бальною шкалою | ECTS оцінка |
|--|---|-----------------------|-------------|
| ВІДМІННО – 5 | Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок | 90-100 | A |
| ДОБРЕ – 4 | Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками | 82-89 | B |

| | | | |
|------------------|---|-------|----|
| | Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок | 75-81 | C |
| ЗАДОВІЛЬНО - 3 | Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків | 69-74 | D |
| | Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії | 60-68 | E |
| НЕЗАДОВІЛЬНО - 2 | Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля) | 35-59 | FX |
| | Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля) | <35 | F |

Завдання на самостійну роботу:

- Аспірантам пропонується обрати один з варіантів тем для виконання індивідуального завдання у вигляді реферату і електронної презентації впродовж семестру. За вчасне та вірне виконання завдання нараховується **50 балів**. За вчасне та частково вірне виконання – від 35 до 15 балів. За невиконане завдання бали не нараховуються..
- Аспіранти мають прорецензувати одну роботу іншого студента або групи впродовж семестру очно та висловити свої критичні зауваження.

Теми самостійної роботи

| № з/п | Назва теми |
|-------|---|
| 1 | Системи стратегічного вимірювання. |
| 2 | Роль системи стратегічного вимірювання в управлінні бізнесом |
| 3 | Збалансована система показників (Balanced Scorecard – BSC) |
| 4 | Система показників відповідальності (Accountability Scorecard – ASC). |
| 5 | Модель ділової переваги (ВЕМ) та піраміда результативності МакНейра |
| 6 | Методи колективної роботи у стратегічному аналізі |
| 7 | Методи прогнозування управлінських рішень |
| 8 | Методи прогнозування виробничих ресурсів |

Індивідуальні завдання

В якості індивідуальних завдань передбачено підготовка реферату та електронної презентації за наступними темами:

- 1 Стратегічний аналіз середовища підприємства та цілевизначення
- 2 Портфельний аналіз, його призначення та методи
- 3 Конкурентний аналіз і загальноконкурентні стратегії. Аналіз конкурентних переваг.
- 4 Аналіз конкурентної позиції підприємства
- 5 Аналіз умов реалізації стратегії
- 6 Стратегічний аналіз виробничо-господарської діяльності підприємства та його потенціалу
- 7 Стратегічний аналіз структури капіталу підприємства
- 8 Стратегічний аналіз показників фінансової звітності, їх моделювання
- 9 Аналіз інвестиційної стратегії підприємства

10 Використання ЕОМ у стратегічному аналізі

11 Методи визначення прогнозованого обсягу виробництва.

12 Метод GAP (стратегічного розриву або стратегічної прогалини): сутність методу, варіанти застосування, етапи застосування, приклади, кроки для заповнення розриву.

13 Модель PIMS (Profit Impact of Marketing Strategy) — “Вплив маркетингової стратегії на прибуток” — основа стратегічного аналізу, емпірична основа рекомендацій портфельного аналізу. Теоретичні посилення формування бази даних PIMS, її висновки і рекомендації.

14 Модель життєвого циклу — модель аналізу діяльності підприємства, товару, ринку, галузі тощо. Значення та сутність цієї моделі для формування стратегій. Графічна інтерпретація методу.

Крива масштабу, або ефект масштабу, — одна з основних теоретичних передумов стратегічного планування. Позитивні та негативні ефекти масштабу, їх джерела, сфери застосування моделі, її переваги і недоліки

Семінарські заняття:

Оцінюються за виконання завдань і ступінь залученості до вирішення ділової ситуації.
Максимальна сума становить 50 балів.

Залік:

- Аспірант отримує залік шляхом накопичення балів за відвідування лекцій, виконання практичних завдань й відповідей на залікові питання.

Програмні результати навчання

Проводити критичний аналіз, узагальнювати результати наукових досліджень, формулювати та обґрунтовувати висновки і пропозиції щодо розвитку концептуальних і методологічних знань у галузі економіки

Уміти відображати результати наукових досліджень у наукових статтях, опублікованих як у фахових вітчизняних виданнях, так і у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз

Викладач:

Токмакова Ірина Василівна (<http://www.kart.edu.ua/kafedra-euvkb-ua/kolectuv-kafedru-euvkb-ua/tokmanova-iv-ua>) – лектор з питань методів стратегічного управління УкрДУЗТ. Отримала ступінь д.е.н. за спеціальністю 08.00.03 – «Економіка та управління національним господарством» в УкрДУЗТ у 2016 році. Напрямки наукової діяльності: забезпечення сталого розвитку підприємств промисловості та транспорту; інноваційний розвиток підприємств залізничного транспорту; соціальна відповідальність бізнесу, екологізація діяльності та ресурсозбереження на підприємствах.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням:

<http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція аспірантів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції аспірантів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1 Дикань В.Л. Стратегічне управління: навчальний посібник / В. Л. Дикань, В. О. Зубенко, О. В. Маковоз, І. В. Токмакова, О. В. Шраменко — Харків: УкрДАЗТ, 2012. — 331 с.

2 Грант Р. Современный стратегический анализ. 7 изд.— СПб. :Питер, 2012.— 544 с.

3 Василенко В.А. Стратегічне управління: навч. посіб. / В.А. Василенко, Т.І. Ткаченко. — К.: ЦУЛ, 2003. — 396 с.

4 Виссема Х. Стратегический менеджмент и предпринимательство: возможности для будущего процветания / Х. Виссема; пер. с англ. — М.: Издательство «Финпресс», 2000. — 272 с.

5 Головка Т.В. Стратегічний аналіз: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / Т.В. Головка, С.В. Сагова / за ред. М.В.Кужельного. — К.: КНЕУ, 2002. —198 с.

7 Фаріон І. Д. Стратегічний аналіз: Навчальний посібник для студентів і аспірантів. — Тернопіль: ТНЕУ, 2009. — 635 с.

8 Шершньова З.Є., Оборська С.В., Ратушний Ю.М. Стратегічне управління: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. . — К.: КНЕУ, 2001. — 232 с.

Допоміжна

1 Стратегічний менеджмент : навч. посіб. / Є. М. Кайлюк, В. М. Андрєєва, В. В. Гриненко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. — Х.: ХНАМГ, 2010. — 279 с.

2 Редченко К.І. Стратегічний аналіз у бізнесі: Навч. посібник. Вид. 2-ге, доповнене. — Львів: «Новий світ - 2000», 2003. — 272 с.

3 Стратегічні цілі і моделі ефективної діяльності підприємства. Навч. посібник / Сіроштан Н. А., Потапов В. І., Білявцев Н. І. та ін.: За ред. С. У. Олійника. — Харків: ОКО, 1999. — 203 с.

4. Токмакова І.В., Шатохіна Д.А., Мельник С.В. Стратегічне управління розвитком підприємств в умовах цифровізації економіки. Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2018. – № 64. –С. 283-291

5. Токмакова І.В., Войтов І.М, Паламарчук Т.О. Формування стратегічного потенціалу підприємств залізничного транспорту. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2019. № 66. С. 130-139.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. <http://metod.kart.edu.ua/>
2. <http://www.houseofmcdonnell.com/konspekti-lekcz/148-upravlnnya-potenczalom-pdprimstva.html>.http://www.uz.gov.ua/press_center/up_to_date_topic/page-4/451889/
3. www.ukrstat.gov.ua
4. <https://www.dcz.gov.ua/>
5. <https://www.stud.com.ua>
6. Нормативні акти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nau.kiev.ua/